

334

9-68

25. 794

17 FEB 2010

320.03.2013

1213-930

68

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՆ ԻՆՉՊԵՍ ՅԵՎ ԻՆՉՈՎ Ե ՈԳՆՈՒՄ ԳՅՈՒՂԱՑՈՒՆ

Դյուզանտեան Կոոպերացիան անընդհատ կ'օրինակելով գյուղում մասնավոր կապիտալի, սակ-կուլյանաի և կուլակի զեմ՝ ձգտում է ազդեցիկ ապահովել գյուղացիության բաժնիքները: Սա առաջին:

Կոոպերացիան զործնականում կիրառելով հողի մշակման լավագույն ձևերը, ապրածելով գյուղում կա-տարեկագործված մեքենաներ և գործիքներ, ընտիր սերմեր ու ազնվացրած անասուններ, հանրային պա-րարտացուցիչ նյութեր և այլն, նպաստում է գյու-ղացու սեփականության բարձրացմանը: Սա յերկրորդ:

Յեվ յերրորդ ու ամենագլխավորը՝ ի մի հաժա-րելով գյուղացու անտեսության արտադրության նյութերը, (հացահատիկ, յուղ, ձու, խաղող, ծխախոտ, բամբակ և այլն) մեծ քանակությամբ արտա-հանում և զանազան շուկաներ և վաճառում ամենա-բարձր գներով:

Այսպիսով գյուղացու քաժամ աշխատանքի վա-նագրվում լեվ հասուցվում է լիովին: Իսկ դա, ինչ-պես բոլորս էլ գիտենք, գյուղացու համար չափազանց մեծ նշանակություն ունի իր մեքենքների լիակատար գնահատումով, գյուղացին հնարավորություն և օտա-նում իր անտեսության կարիքներն ամբողջովին հա-գալու:

1003
11600

Բայց ինչ է արել այդ ասպարիզում գյուղատնտեսական կոոպերացիան:

Ռուսաստանում գյուղացու անտեսության արտադրության նյութերը կոոպերատիվների միջոցով վաճառքի հանելով, թե յերկրի ներսում և թե արտասահմանում, պարզված է, վոր այս ընթացիկ տարած գյուղացին կոոպերատիվին հանձնած չուրաքանչյուր մեկ փութ մթերքի համար, բացի իսկական արժեքից, ստանալու չի նաև լրացուցիչ վաճառքուրյուն, վաճառքից գոյացած ոգուսից:

Այսպես կոչվող, կոափաճած մերածակող կոոպերատիվների կենտրոնը Ռուսաստանում (շոցենտր) վորը համախմբած ունի իր շուրջը բոլոր կոափաճած արտադրողներին, կարողացել է լրացուցիչ վաճառք չուրաքանչյուր մեկ փութ կաթվափաթի համար մեկ ուլբի, վորի ընդհանուր գումարը կազմում է 200 հազար ուլբի:

Այստեղ հարց է ծագում, տպա մեծ գրպանը դեռ և մտներ այս պատկանելի գումարը, յեթե գյուղացին իր կոափաճած վաճառք վոչ կոոպերատիվների միջոցով, այլ մասնավոր միջնորդ տնտերականների ձեռքը ձգեր: Պարզ է, վոր բոլոր արդ ոգուսները պես է գիզվելին մասնավոր սպեկուլյանտների յեվ կուլակների առանց այն էլ հաս գրպաններում, իսկ գյուղացու գրպանը պիտի գնալով ցվազե:

Իսկ քանի վոր այդ հավելյուկ վճարները միում է իր՝ արտադրողի գրպանում, դրա համար էլ նա հրաժարվորություն է ստանում այդ գումարներով ձեռք բերելու իր տնտեսության համար անհրաժեշտ մի քանի պարագաներ:

Ահա թե ինչու, յերեք ամսվա ընթացքում (հունվար, փետրվար և մարտ) Խորհրդային միության գյուղատնտեսական կոոպերացիան տնտեսելով գյուղացու համար միջոցներ, կարողացել է բաց թողնել գյուղացիությանը, գյուղատնտեսական մեքենաներ և գործիքներ, մոտ 2 միլիոն ուլբու, այսինքն մոտավորապես այնքան, վորքան յեղել է ամբողջ 1923 թվի ընթացքում: Այսպիսով գյուղատնտեսական կոոպերացիայի շրջանառության գումարը, մթերքների վաճառումից և ինվենտարի մատակարարումից, անցած 1923 թվի ընթացքում կազմում էր 173 միլիոն ուլբի, վորպիսի գումարը, մեր անուծ յերկրի աղքատությունը նկատի ունենալով, կարելի չի համարել բավականին պատկանելի գումար: Սկզբնական կոոպերատիվ միավորները, տեղական միությունները և կոոպերացիայի կենտրոնը (Սկոկոտյուզ) հայում են այդ շեջանաուրյան վրա վոչ վաղեմ մեծ ոգուսներ սահալու սիջոցների, այլ վաղեմ գյուղացու սեփական արտադրյան բաժնուցման միջոցի՝ մասակարանելով գյուղացու անհատի սեփականներ, գործիքներ, սերմերայ, գեղորայ, պաբեսացուցի, նյութեր յեվ այլն: Ահա կոոպերացիայի հիմնական նպատակը:

Ինչպիսի ճանապարհներով է հանում այդ նպատակին, գյուղատնտեսական կոոպերացիան. բերենք մի քանի որինակներ:

Վերջենիք մեր գյուղացիության հիմնական մթերքը՝ հացահատիկը և տնտենք թե ինչպես է գործադրվում:

Այսինքն գյուղացու համար տնտեսմանը ժամա-

նորին և: Առանձնապես այդ դպրի յե թույլ և միջակ
անտեսութեանն յերևանալի համար: Այդ ժամանակ և, վոր կու-
տակվում և գյուղացու բաղկապիսի կարիքները՝ ձեռք
բերել ձմեռվա պաշար, մանուֆակտուրա, անասուն-
ների կեր, վճարել հարկերն ու տուրքերը և այլն:
Իսկ դրա համար հարկավոր և վաճառել հացահատիկը,
վորակազի ստանա անհրաժեշտ գրամը: Իսկ ինչպես
գիտենք, տարվա այդ յեղանակին հացի գինն ընկած
և յինում: Կարող և ուժեղ անտեսութեանն իրենց մթերքնե-
րը, սպառելով գների բարձրացմանը: Իսկ ազգաւ և
միջակ անտեսութեանն իրենց ուժեղ և գինն պիտի վա-
ճառեն: Ահա այստեղ և, վոր հանգիստ և դալիս գյուղի
կուլակը և սպեկուլյանտը, կես գնով ձեռք բերում աղ-
քատ գյուղացիութեան հացահատիկը, շատ անգամ գեա-
ջնաւաքած և ալգպիսով հարստանում ի հաշիվ աղ-
քատների:

Ինչպես ազգավել այս չարիքից, հարկավոր և
խմբվել կոոպերացիայի շուրջը, հարկավոր և անգա-
մազրվել նրան: Կոոպերացիան գյուղում գործառնու-
թյուն և կոոպարում հացահատիկի գրավականով: Գյու-
ղացու մոծած հացահատիկի գինաց նա տալիս և ա-
վանս և անգորրադրեր (կվիտանցիա): Կոոպերատիվը
այդ հացահատիկը հալաքում և, ամբարում, մաքրում,
տեսակների բաժանում, վորակազի ձեռնառ վաճառ-
մենք գիտենք, վոր անմաքուր հացահատիկը աման և
գնահատվում, և ապա աշնան վերջերին կամ ձմեռն
սկզբներին, այսինքն յերբ հացահատիկի գինը կայուն
և դառնում, մեծ պարտքաներով արտահանում և և
վաճառում: Այդ գործառնութեանից գոյացած գույս ու-

գույսը, նորից բաժանվում և հացահատիկ ավանդներին՝
համաձայն նրանց տված հացահատիկի քանակի:

Յեվ վորովհետև ամեն մի հավելյալ կուպիկ գյու-
ղացու համար մեծ նշանակութուն ունի, հետևաբար,
գնալով—գյուղացու անտեսութեանը բարելավվում ու
բարգավաճում և:

Իսկ յեթե նաչելու լինենք Լոռու կաթնատնո-
սական արտեղների գործնելութեանը, կտեսնենք, վոր
գյուղացին կաթը արտելին հանձնելով, յերեք անգամ
ոգուտ և ստանում, քան թե նա կվաճառեր մասնավոր
գործարանատիրոջ կամ կվերամշակեր ինքը:

Առաջին, վոր արտելը հիմնելով ցեղական կովերի
բազմացման կայաններ և մացենելով գյուղացու անտե-
սութեան մեջ խոտաբույսերի սերմնավորութեան, գրա-
նով իսկ բարձրացնում և կովի կաթնատնութեանը:
Յերկրորդ, արտելի կաթնատնոսական գործարանը
բարձրացնում և կաթաշին մթերքների վորակը, պատ-
րաստում և շվեյցարական, թուշի ընտիր պանիր և
հաջող կերպով վաճառում և Հայաստանի և թե Խոր-
հըրդային այլ Հանրապետութեանների շուկաներում:

Որինակի համար, մենք գիտենք, վոր Թիֆլիսում
Վարանցովկայի յուղն անհամեմատ ավելի թանկ է գնա-
հատվում, քան գյուղացու սովորական յուղը և այլն:
Իսկ մթերքը ձեռնառ գներով վաճառումով, գյուղա-
ցին ստանում և ավելի մեծ գույսը:

Այն շրջաններում, վորտեղ շատ դարգացած և
գեանախնձորի մշակութիւնը, այդ շրջաններում կոոպե-
րացիան մատուցարարում և լավ տեսակի սերմեր, կու-
րող և հիմնել ուղայի, ալյուրի և գեանախնձորից ըս-
տացվող շաքարային նյութերի (պարոկա, գլյուկոզա և

դիկտորին) զործարաններ և ելեկտրակայաններ և այլն: Վերջին տարիների ընթացում Ռուսաստանում ալգպիսի զործարաններ և կայաններ կառուցված են Մուրոմ-Մեկենկովսկի շրջաններում, Վլադիմիրսկի և Գոմելսկի նահանգներում: Իսկ մեզանում Ստեփանավանի շրջանի «Աշխատավոր» կաթնարտելը և յուղի արտադրողական արտելը կառուցել են իրենց կարիքների համար փոքրիկ ելեկտրակայաններ: «Աշխատավոր»-ի ելեկտրակայանը հարմարեցրված է և արդյունաբերության և գյուղի խրճիթների լուսավորության համար:

Ռուսաստանի մի քանի շրջաններում գյուղկոտակերացիային հաջողվել և գետնախնձորի սերմի ընտրությունը և հողի նորագույն յեղանակի մշակույթի միջոցով, մեկ ղեկավարի բերքը հասցնել 2000-ից—2500 փութի:

Ի նկատի ունենալով, վոր գետնախնձորի միջին բերքը մեկ ղեկավարից հաշվում է 500 փութ, պիտի տեսել, վոր Շուշպի գյուղատնտեսական կոոպերացիան մեծ հառաջադիմություն է ցույց տվել այդ ասպարիզում:

Գյուղկոտակերացիան մթերքների ձեռնուռ վաճառքը և զործիքների ու մեքենաների մատակարարումը, կատարում է գյուղատնտեսական մյուս բոլոր մասնաճյուղերի նկատմամբ: Ինչպես որինակ՝ բամբակի, խաղողի, պտուղների շերամի և այլն:

Հիմա մեզ կարող են հարցնել — գյուղատնտեսական կոոպերացիան ռահմանափակվում և արդյոք միայն մթերքների վաճառքով, մատակարարումի և արտադրողականության ձեռնարկների կառուցումով: Ել ավելի առաջ և անցնում: Պատասխանը կլինի

հետևյալը: Գյուղատնտեսական կոոպերացիան իր կազմակերպության նպատակներից մեկը համարում է մեքենաների մուտքը գյուղում: Բայց մեքենան թանկ է: Գյուղում դրամը քիչ է: Գյուղացու ուժը չի պատում: Վերցնենք որինակի համար Շաբաղան մեքենան. մեկ տնտեսություն համար, վորը մշակելու յի 2—3 ղեկավարին հող, բոլորովին ձեռնուռ չի շարքացան մեքենա գնելը, վորովհետև 2—3 ղեկավարներից տնտեսում սերմը հազիվ 20 տարվա ընթացքում հատուցանի մեքենայի արժեքը, իսկ այդպիսի ծախքին գյուղացին չի կարող դիմանալ և վոչ ելայլքան ժամանակ սպասել: Իսկ յիթի 10—15 տնտեսություն միանան և մեկ շարքացան մեքենա ձեռք բերեն, պարզ է, վոր նորա միասին կմշակեն մոտավորապես 30—40 ղեկավարին, հետևաբար տնտեսում սերմերով մեքենայի արժեքը կհանեն մեկ կամ յերկու տարվա ընթացքում: Նույն պայմաններով կարելի յի ձեռք բերել տրակտորներ, կալսոկ մեքենաներ, սերմնազոտիչներ և այլն:

Գյուղատնտեսական մեքենաների մուտքը գյուղում և նրանից, սպտվելու հնարավորությունը հեշտացնելու նպատակով, գյուղատնտեսական կոոպերացիան կազմակերպում և մեքենաներ ձեռք բերող ընդերքություններ և վարձու կայաններ: Վարձու կայանների թիվը ներկայումս Ռուսաստանում հասնում է 10 հազարի:

Հավաքական յեղանակով մեքենաներից ոգտվելու նպատակով հիմնված ընդերքությունները ոգտվում են հետևյալ արտոնություններով:

ա) Արժեքի $\frac{1}{4}$ -ի վճարումով ստացվում է մեքենաներ:

բ) Մնացած արժեքը վճարվում է 3 տարվա ընթացքում, տարեկան 3 նվազ:

գ) Ապառիկ մնացած գումարից գանձվում է միայն 12⁰/₀, իսկ շատ դեպքերում դեռ ավելի պակաս:

Մեքենա գնելու համար գյուղացին դրամ չունի, ահա այստեղ է, վոր գյուղատնտեսական կոոպերատիվն ընդառաջ է գնում՝ բացելով գյուղացու համար աման վարկ: Այդ նպատակի համար կազմակերպվում են գյուղատնտեսական վարկային կոոպերատիվներ: Վորոնք վարկավորում են իրենց անդամներին՝ ձեռք բերելու լծկաններ, գործիքներ, մեքենաներ, սերմերայք, դեղորայք, կովեր, նյութեր, շենքերի վերանորոգություն և այլ նպատակների համար:

Ապա վերանորոգվող վարկային ընկերությունը ձեռք կբերի հարկավոր գումարները, առանձին տնտեսություններին վարկավորելու համար:

Նրան ոգնություն է գալիս կառավարությունը՝ մեր գյուղատնտեսական բանկի միջոցով յերկարատե և կարճատե վարկերով: Բայց մեր կառավարությունը դեռ այնքան հարուստ չէ, վոր կարողանա տրամադրել այնքան գումար, վորպեսզի բավարարի գյուղացու բոլոր կարիքներին: Հետևաբար վարկային կոոպերատիվը պետք է հենվի և իր անդամների միջոցների վերա: Նա դեպ իրեն պետք է քաշի անդամների միջոցները փայտվճարների և ավանդների ձառնարհով: Պարզ է, վոր այդպիսի կոոպերատիվները կունենան լիակատար հաջողություն միայն այն ժամանակ, յերբ 1) կոոպերատիվը գյուղացիության լիակատար վստահությունը վայելի 2) առանձին շքե-

սեությունը վաւակաւորելիս կոոպերատիվի միջոցները գգուլւ բաւելի 3) միմիայն վարկը եւզի առաւդրական եղաւակների համար, վորպեսզի ապահովված լինի վարկի հետ ստանալը:

Ահա այս ուղղությունը է դարգանում գյուղատնտեսական կոոպերացիան:

Յուրաքանչյուր գյուղացու համար պարզ պետք է լինի, վոր ժողովրդական տնտեսություն վերականգման համար գործադրվող այս հսկա աշխատանքը կոոպերատիվ կարող է տանել միայն այն դեպքում, յերբ հետարան ունենա գյուղացություն լայն մասնների ինքնագործնելյությունը:

Յուրաքանչյուր գյուղացի պետք է գտնու կոոպերացիայի ուժեղ սյունը, և այստեղ նրա համար պետք է ձգվի միանգամայն ուղիղ ճամբար՝ բոլորը աւաւաւաւ գյուղացու համար — վոչինչ կուլակի և սպեկուլանսի համար:

Ընկեր գյուղացի! վոր կզնաս դեպի աջ՝ կնկնես վաշխաւու կիրակոսի ճանկը, կզնաս դեպի ձաւս՝ կնկնես կուլակ Մարկոսի ճանկը:

Հարկավոր է գնալ ուղիղ ճանապարհով, առանց շեկոմների դեպի կոոպերացիան, վորտեղ դու կիբկվես և կլսես կիրակոսների ու մարկոսների վայնասունը ու ճիշը, վորովհետեւ առանց քեզ նրանք կյանք չունեն, ինչպես ձուկը առանց ջրի:

Կոոպերատիվ կաթնայի ապուրն էլ քաղցր է:

Բո տնտեսություն արտագրություն բոլոր միկերքները լցրու կոոպերատիվ կաթնան:

Բիզ անհրաժեշտ գյուղատնտեսական մեքենաները, գործիքները, գութանները և այլն գնիր միայն կոոպե-

բատիվի միջոցով, ավել կոպեկներդ պահիր վարկային
ընկերության գրամարկզում և դու կլինես հարուստ և
ապահով:

Ստացած վարկերդ ծախսիր բուն նպատակին՝ կվի-
րադարձնես հեշտ և կստանաս նոր վարկ՝ ավելի շատ և
ուզածդ ժամանակին:

Գյուղատնտեսական կոոպերացիան, փոխադարձ
յերաշխարհություն և պահանջում, մեկը բոլորի հա-
մար յեվ բոլորը մեկի համար:

Սովորաբար վարչություն և խորհուրդ ընտրելուց հե-
տո անդամները չեն ցանկանում խառնվել կոոպերատիվի
գործերին. այդպես չի կարելի:

Հետաքրքրվիր, նրա գործերով, ստուգիր նրա հա-
շիվները, հաճախիր ընդհանուր ժողովներին, Բո կոոպե-
րատիվը կլինի օրինակելի, ոգտավես յեվ ուժեղ:

Մացրու փայտվճարդ, կառուցիր կոոպերատիվ
չենքը և այնտեղ վառվելու յե ելեկտրական լոյսը, իսկ
հետագայում և քո խրճիթում:

Ձկա վատ կոոպերացիա, այլ կա վատ կոոպերա-
տոր:

Կամ կոոպերատորին փառք ու պատիվ, վատին՝
նախատիք:

ԳԻՆՆ Ե 5 ԿՈՊ.

<< Ազգային գրադարան

NL0208662

